

ՄԱՐՄԱՐ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ՕՐԻԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ

Գ. ՏԱՐԻ -- ԹԻՒ 5

ԳԻՆ 50 ՓԱՐԱՅ

1913 ՄԱՅԻՍ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Տարեկան կանխիկ՝ Թուրքիա 15 Ղրու . Արտասահման 5 Ֆրանք :

Հասցե

[Մարմարզ] Եկ Վոլուխան, Նոմր 19 բայց գո, ՃՐՍԱԴ

ՄԱՐՄԱՐ

Եկնի Վ.օլրո խան, Թիւ 19, Պահէ Գարու, Կ. Պոլիս.

RÉDACTION DE LA REVUE MARMNAMARZ

Yéni Volto Han, N. 19, Baghché Kapou

CONSTANTINOPLE

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայկական երրորդ նդիմպիականը (Յայտագիր) : — Հ. Մ. Ը. Միուրինը եւ իր գործունեութիւնը : — Մարմնամարզական նոր Միուրին մը : — Սբորի Բաժին, Նաւարկութիւն, Նաւարկութիւնը եւ Մարմն. ակումբները : — Զենկիլերի Ազգ. Մեսրոպեան վարժարանի Մարմն. «Գայլ» ակումբը (Պատկեր) : — Երկրագործութիւնը իր մարմնամարզ, Անոր ուսուցումը մեր դպրոցներուն մէջ : — Գաւառին Զայնը (նաև Մարմնամարզի) : — Մարզական կեանքը, Ամասիոյ մէջ : — Մարզանքը Կեսարիոյ մէջ : — Պեղպէրեան վարժարանի դաշտային խաղերու մրցանակներ :

Հ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՐՏԱՍԼԵԱՆ
Միրենի, Թրամվայ ճանական, Սալգրմ Շեօյիս

ԿԱՐԵԿՈՐ

Խմբագրատունի բաց է, բացի Կիրակիէ ամեն or կես orէ վերջ 4—6 (ը. հ.):

ՄԵՐ ՆՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ՆԵՐԸ

Ասմանի մեր միակ Գործակալն է Տիար Հայկ Խրիմեան, որ մեծ հաճոյքով ընդունած է թերթիս Պատուակալ Գործակալութիւնը. այս առթիւ կը յայտաբարենք թէ բաժանորդագրութեան և վճարումի բոլոր խնդիրները պէտք է միախայն լիշեալ Պարոնին հետ կարգադրել, ու ուրիշներու հետ եղած ու է կարգադրութիւն մեզի համար ընդունելի չպիսի ըլլայ:

Վասի մեր գործակալն է Տիար Ազնաւորեան, «Ազատութեան Լոյս» Գրադարան որուն պէտք է գիմնել բաժանորդագրութեան և առջն տեսակ գործառնութեանց հմք:

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ՀՐԱԶԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հնդարձակ Պատմ. Պալքանեան Պատերազմին. — Պատկերազարդ, Գ. և Դ. Հասորիներ: Կազմեց Արամ Ազանեան. Հրասարակութիւն «Մասիս» Ընկերութեան, հասցէ Յ. Գրլըճեան Գրասուն, թիւ 25, Զաքմաքճըլար, Կ. Պոլիս, գինն է Գ. Հասորին 7¹, զրուշ, իսկ Գ. Հասորին 10 զրուշ: Զերմասիս կը յանձնարարենք մեր ընթերցողներուն, կը վաճառուի նաև պրակ առ պրակ, հասը 20 փարայի:

Դիւլանեսես. — Պատկերազարդ ամսաթերթ գիւղատնեասական գիտութեանց. կը յանձնարարենք մեր բոլոր ընթերցողներուն իր մեծ օգտակարութեանը հանամար, որով կոչուած է մեծ օգտակարութիւն մասուցանել Հայ գիւղացին: Տեսրէն Հմայեակ Արամեանց. Տարեկան բաժանորդագինն է 10 զրուշ: Հասցէ՝

Rédaction «GOHAG»

125, B. P. Central, Constantinople

Հայոց Պատմութիւն. — Swarr. Ա. Տարի Պատկերազարդ: Պատրաստեց Գէորգ Մեսրոպ. Հրատարակութիւն «Փարոս» Հրատարակչական Ընկերութեան. Գլխաւոր կեդրոնատեղին է «Լուսազրիւր» Հրատարակչական Ընկերութիւնը. Կ. Պոլիս, Ասման Ալթը, ձամելը խան. Գինն է 3 զրուշ. 20 փարս:

Ռամբեթի և Շանդը եւ Զալալեսինը (միւտին). — Գին 16 զրուշ. Պատառներու համար 18 զրուշ. 1913, Կ. Պոլիս:

Փնտուցէք բոլոր Գրադարաներուն քով:

ՄԱՐՄԱՐ

ՊԱՏԿԵՐԱՁԱՐԴ ԱՐՍԱՐԺԵՐ

ՕՐԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ

Գ. ՏԱՐԻ - ԹԻՒ 5

ԳԻՆ 50 ՓՈՐԱՅ

1913 ՄԱՅԻՍ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

Տարեկան կանխիկ՝ Թուրքիա 15 Ղրու. Արտասահման 5 Ֆրանֆ :

Հասցե

[مارمنامارز] يك وولتو خان، نومر و ۱۹ باخچه قپ، در سعادت

ՄԱՐՄԱՐ

Եկեղի Վոլոս Խան, Թիւ 19, Պանձէ Գարու, Կ. Պոլիս.

RÉDACTION DE LA REVUE MARMNAMARZ

Yeni Volto Han, N. 19, Baghtché Kapou

CONSTANTINOPLE

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐՐՈՐԴ ՈՂԻՄԹԻԱԿԱՆԸ

Հակառակ “Մարմար” 4րդ թուով յայտարարուած ըլլալուն թէ Հայկական Գ. Աղիմպիական խաղերը տեղի պիտի ունենան Յոնինիս 2 ին Գատըգիւղի “Խնիօն”, Ակումբին խաղավայրը, անխուսափելի արգելվերու բերումով հարկ եղան հանդէսը յետաձգել Յոնիս 16 ին Կիրակիին, նոյն տեղի:

Յ Ա Յ Տ Տ Ա Գ Ի Բ

Տեղի պիտի ունենան հետեւեալ մրցումները .

Ա. ՄԱՍ

1. Հարիւր մեր վազք (մեծերու)
2. Երկայնութիւն ցատկիլ (կեցած)

3. Զօղով բարձր ցատկել
4. Սկաւառակ նետել
5. Երկայնութիւն ցատկել
6. Կէս մղբն վազք:

Բ. ՄԱՍ

1. Հարիւր մէքր վազք (փոքրերու)
2. Բարձրութիւն ցատկել
3. Քառորդ մղբն վազք
4. Երկար նետել
5. Արգելութեալ վրայէ ցատկել:

Գ. ՄԱՍ

1. Նիզակ նետել (ազատ ձեւ)
2. Երեք բայլ ցատկել
3. Մէկ մղբն վազք
4. Հեծանիւի մրցում
5. Ակումբներու միջեւ վազք

ՄՐՅՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍՆԱԿՅՈՂ ՆԵՐՈՒԻՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ա. Ամէն մրցորդ պարտաւոր է պատշաճ տարազով ներկայանալ առաւտօնեան ժամը 10ին (ը. ե.) մրցավայրը:

Բ. Մրցորդները պարտաւոր են իրենց յատկացուած վայրէն չի հեռանալ:

Գ. Ամէն մրցորդ պարտաւոր է կարգապահ կանոնաւոր ընթացք մը ունենալ թէ մրցման և թէ հանգիստի ատեն:

Դ. Իւրաքանչիւր Ակումբի պատկանող անդամ պարտաւոր է իր Ակումբին կողմէ նշանակուած անձին հրահանգներուն հետեւիլ:

ՀԱՅ ՈՂԻՄ ՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐՈՒ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉ ՄԱՐՄԻՆ

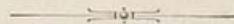
ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՄԵՇ ՄՐՅՈՒՄ

Խզմիրի «Հայ Ռոտորդաց Ակումբի Ֆուրազօլի խումբը Պոլիս եկած է եւ Ցունիս 2ին 7ին 9ին զանազան խումբերու հետ մրցումներ պիտի ունենայ «Խւնիօն» ի խաղավայրը : Փուրացէք ներկայ գտնուիլ :

Հ. Մ. Բ. Մ Ե Ր Ի Թ Ի Ւ Ը

ԵՒ

Ի Բ Գ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ե Ր Ի Թ Ի Ւ Ը

Հ. Մ. Բ. Մ Ե Ր Ի Թ Ի Ն Ը , որուն կազմութիւնը գոհունակութեամբ ծանուցինք , կոչուած է ամենամեծ շափով պակաս մը լրացներու . Հայ իրականութեան մէջ : Հ. Մ. Բ. Մ Ե Ր Ի Թ Ի Ն Ը շատ որոշ և սակայն գերազանցօքէն ազգային ու վահեմ նպատակ միայն ունի , այն է Հայ ցեղին վիզիական և բարոյական ազնուացութիւնը ձեռքբերել մարմնակրթութեամբ , որուն անուղղակի կերպավ պիտի հետեւի նաև բարոյական կարողութիւններու . և արժանիքը մարզանքը և զարգացումը :

Հ. Մ. Բ. Մ Ե Ր Ի Թ Ի Ն Ը թէե իր որոշ անունի մը սակ եղած կազմակերպութիւն նոր է , և սակայն իր ունենալիք գործունեութիւնը չի կրնար ատարերիլ Ազգ . Առաջմանագրութեամբ գծաւած և վերին կոչուած Ազգ . մարմններու ունենալիք գործունեութիւնէն . Ազգ . Առաջմանագրութեամբ շատ լաւ զիտենք թէ Ազգ . օժանդակ մարմններու գործունեութեան նպատակը և անոնց զպութեան իրաւունքը պիտի արգարանար անով , որ անոնք հետամուտ պիտի ըլլավին Հայ ցեղին բարոյական , մասաւորական և փիզիքական բարելումանը աշխատալ և այլպէսով անոր ապագայ գործունեութիւնը . Ազգ . մարմնակրթութեամբ շատ լաւ զիտենք թէ Ազգ . Օտար . Առաջմանագրութիւններու առզին ազգ . մշակոյթին նպաստով ձեռնարկներու շատ քիչ ուժ արուեցաւ և անոնք չի քաջալերու հետան . համ նպատակ չունինք Ազգ . մարմններու վատ-

թար զործելակերպը երեւան հանել ու քննադատել . մեր հետապնդած նպաստակը Ազգ . Մարմններու ունենալիք գործունեութեան արդիւնքին հետ նոյնը պիտի ըլլար , եթէ անոնք գործէին . աշխատութեան բաժանման գեղեցիկ օրէնքին հետեւելով , կ'ուզենք զիրենք ազատել իրենց վրայ ծանրացած բեռին մէկ մասէն , ու մեր վրայ կ'առնենք ազգին փիզիքական բարելումանը աշխատելու հոգը և յագնութիւնը . և սակայն պէտք ունինք ազգային համակրութեան և օժանդակութեան . եթէ ազգ . մարմնները այնպէս ուղին մնենել որ իրենց անմիջական գործունեութիւններու գուրու է . Հ. Մ. Բ. Մ Ե Ր Ի Թ Ի Ն Ը աջակցիկ , այդ պարագային մեր ամբողջ պահանջամածը այն պիտի ըլլայ որ անոնք բարի ըլլան , զննէ մեր աշխատութիւններուն առջեւ արգելով և խոշընդուռ չի յարուցանկու . ահա մեր միակ պահանջը , զոր անկեցօքէն յացնել մեզ պարաք սեպեցինք , վասահ ըլլալով որ լայնավորն և հեռատես ազգայիններու ու մանաւանդ երիտասարգութեան գործն համակրութիւնը պիտի կարողանայ ուժ տալ կեսնքի մը , որ որքան մարդկայնական , նոյնքան ալ ազգային է :

* *

Իրաւ է թէ ամէն շարժում կեանք է , և սակայն ամէն կեանք անպայմանորէն բեղմնաւոր չէ . պէտք է շարժումի մը յառաջ ըլլարած կեանքին տալ այնպիսի ուղ-

զութիւն մը՝ սրան արդիւնքները տեսական և ապահով ըլլան, ու ոչ թէ կարծ և պատահական, պէտք է հսկել կիւնքի մը վրայ, որպէս զի ան հետզետէ մնջոյ, գորանայ ու արգասապեր գառնայ:

Նոյն պայմանն է հարկաւոր մարմառ-
մարզական շարժումից մը և և մարմառար-
զական կիանքի մը համար, եթէ մնաք ենք
որ Հայ ազգին մէջ մարմառարզական
շարժումը և շարժումն խանդավառու-
թիւնը բառաջ բերինք, իբաւունք կու-
տանք մնաք մնագիւ ու բիշներէ քիչ մը աւելի
մօնենալու խնդրոյն ու անոր ասլու զոյն
մը, ձեւ մը, որուն չնորհիւ միայն կարելի
պիտի ըլլար փիզիքական գասափարակու-
թեան բարերար շարժումը ասրածել Հա-
յութեան բոլոր խաւերուն, զատակարգե-
րուն և մատայութիւններուն մէջ, ու անոր
զոյն թիւնք ասպանափել ու զօրացնել.

Աւ հարկ ահասնք հիմնել Հայ Մարտինականք Ընդհ. Միութիւն մը, որ կհանք առած չպիսի ըլլար ակամմը կոչուած, ու մնձ մասամբ անկազմակերպ խմբակցութիւններէ, այլ պայմանի անձներէ՝ որոնք իրենց խորհնելակերպավը, գասափարակաւթեամբ, համոզաւմներավը, փորձառութեամբը և կեանքի փիլիտափայտութեամբը միշտ քիչ մը աւելի հեռան ահանել վարժուած են քան անփորձ երիտասարդները, որոնք իրաւ է թէ լաւագոյն վասփաքնիր կրնան ունեցած ըլլալ և սակայն չունին ասպառած կեանքի մը փորձառութիւնը և միջոցները այդ վասփաքները իրականացնելու . մէկ խօսքով, Հայ Մարտին. Ծնըն. Միութիւն մը հիմնելու պէս կարեւոր էւ յոյժ վասփակ գործ մը չէնքը կրնար վրաստահիլ ակամմներու, ըլլան աստիճան անկան կամ գաւառական, և որոնց զերը սակայն իրը ուժ մը կարելի չէ անահենել ու արհամարել :

Հ. Մ. Բ., Միարինը հիմուած է ու-
րեմն վարելու և առաջնորդելու Հայ
կենաքին մէջ ծագում առած ամէն մորթ-
նումարդական շարժում, սովիտ պիտի բլ-
լայ իր գոյութեան իրաւունքը արդարաց-
նող գործունեութիւնը, ու ինչպէս այլուր
բած ենք, իր նորանուակե է Հայ ցեղին
բարյական և գիտիքական ազնուացումը
բառաջ բերել:

Ինչպէս որ անուննէն գիւրին է տեսնել ,
Հ . Մ . Բ . Միուրինը իր գործառնէութիւնը
չպիտի առնմանափակէ միայն Պոլսաց մէջ ,
այլ՝ բաց մանաւանդ , պիտի աշխատի իր
գործաթիւնը զգալի ընել այն ամէն տե-
ղերուն մէջ , ուր Հայեր կը գտնուին եւ
որոնք փափաք ու կամք տնին Հայ երի-
տասարդ թեան — արագաց Հայու-
թեան — վիճակը բարեկաւելու :

Պէտք չի կայ կեղբանացման դրութեան
մը վեստակար կողմերուն վրաց երկարորդէն
խօսիլ, անոր վասթար հետեւանքները
ամէնուու ծահօթ են, բլան անոնք Օսմ.
երկրին, բլան Հայ կեանքին մէջ, չենք
ազեր նոր սիսակներու չքջան մը անցնել,
փորձառութենէ վերջ միայն ազգաւելու
համար, մեզի համար ուրիշներուն սիսակ-
ները և առանց հետեւանքները լաւագոյն
զատերն են, ու այս ահասկիաներէն առ-
աջանարդուելով, միշտ հետամուռ պիտի
բլանք գտառաւիրան զիսաւոր կեղբանակ-
րու մէջ հիմնելու Շքջանսկացին Տեղական
Միութիւններ, որոնք բարսովին ազատ
պիտի բլան իրենց գործանէւութեան մէջ
ու բարյացին կապուած պիտի մնան կեց-
րովին, այսինքն Պալոսյ, որուն կեղբան
մնալուն միակ արգարացուցիչ պատճառը
զարդ զեկաւորելու մասին ունեցուծ գիւ-
րութիւնն է:

Ամէն մէկ ծրջանակ իր կարգին շուրջի
քաղաքներու եւ գիւղերու ամբողջու-

թեամբը պիտի կողմէ Տեղական Միուրին մը :

Հ. Մ. Բ. Միուրինը իր նիւթական միջոցներուն ապահովութիւնը պիտի հիմնէ զործին համակիր անհամաներու և մարզիկ անդամներու վճարած ամսական բաժանորդապիններուն վրայ, սկսելով նոյն իսկ ամենէն համեստ գումարներէն, ան իր միջոցներուն ներած չտփովք, բլայ առիկա նիւթական կամ բարյական, հետամուտ պիտի ըլլայ բայոր Հայ վարժարաններուն մէջ մարմանակիթութիւնը պարաւորիչ զարձնելու և գաւառնազութեան դրութեան միօրինակութիւն մը պահելու բոլոր Հայ վարժարանաց մէջ, բլան աշանք Պոլիս, գաւառ կամ արաւանանան :

Վարժարաններու մէջ մարմանակիթութեան գաւառանդման միօրինակութիւն մը կարենալ պահելու համար, անհամաժեշտ օրէն պէտք պիտի բլայ անհնալ մարմանակիթական ծրագիր մը, և ուսուցիչներ պատրաստել այդ ուղղութեամբ, այլապէս տարրեր զբութիւններու հետեւած և կիսկատար կերպով պատրաստուած անձերէ կարելի չէ նոյն զիտելիքներուն ուսուցումը պահանջել և արդիւնքի անսաւելով ալ նոյն բարիքները ակնկալել աշակերտներուն համար :

«Մարմանանարզ»ի 1912 տարւոյ 19րդ թիւով երկարորէն խօսած բլալով վարժարաններու մէջ միօրինակ մարզանք աւանդել կարենալու ծրագրի մը մասսին, աւելորդ կը նկատենք երկարորէն այդ ծրագրիր հոս կրկնել, որովէն անիկա Պոլսոյ վարժարաններուն համար ծրագրուած բլալով, չի կրնար բնդկանուր Հայութեան պէտք հղածին պէս պատշաճիլ, առմէն Ծրչանակի իր աեզական պայմաններուն և իր ի ձեռին ունեցած զիւրութիւններուն համեմատ պիտի աշխատի մարզան-

քի անհամեշտ գասերը ապահովելու իր շրջանի վարժարաններուն և ակումբներուն, որով տակաւին կանխահաս է, առանց բայոր շրջանակիներուն նիւթական կարողութիւնները և տարրեր աեսակի զիւրութիւնները զիտալու, վերջական բան մը ըսել այս մասին :

«Հ. Մ. Բ. Միութեան» կեանք տուող անձերը այնպէս համոզուած են թէ իշխանութիւնը պէտք է վերէն վար բղխի և ոչ վարէն վեր, այսպիսի զործ մը իր կազմութեան սկզբնաւորութեանը կարելի եղածին չափ կեզրանացած բլալու է սակաւաթիւ անձերու վրայ :

«Հ. Մ. Բ. Միութեան» հիմնագիրները պիտի կազմեն «Հ. Մ. Բ. Միութեան» զեկովար անդամները, իրենց մէջ հետրշեակ առնելով այն ամէն անձերը, որոնք ու է կերպավ կրնան օգտակար բլալ բնդկանուր կազմակերպութեան, նոյն իսկ Պոլսոյ համար պիտի կազմուի կամ ակումբներուն և անհամաներու միջոցական կազմուած պիտի բլայ շրջանակային անդամներուն միութեան պիտի զիւրութիւնները, որ իր զործերը պիտի վարէ այնքան ազատութեամբ, որքան զաւասական տեղական Միութիւնները, մէկ խօսքով, առանց բացառութեան, ամեն Ծրչանակային Միութիւն կարող պիտի բլայ տեղական զարդարի մարմանն ակումբներու և շրջանակային Միութիւններու միջեւ միութեան կէտ մը բլալէ անդին չպիտի անցնի. ան պիտի կազմակերպէ համաժողովներ, պիտի որոշէ մարմանարզական հանդէմներու, Ողբմալիական խաղերու վայրը և թուա-

կանը , ասոնց գործազրութիւնը բացարձակապէս ձգելով Տեղական Միութիւններու . Գործադիր մարմին . պիտի ընտրէ մասնախուժիք և այլն , որոնց գործը պիտի ըլլայ ուսումնասիրութիւններ կատարել և ատոնց արդիւնքը տալ Հ . Մ . Ռ . Միութեան գեկաւոր մարմինն , որ իր կարգին զանոնք պիտի հազորդէ շահագրգռուող կողմերուն . Գաւառական Շրջանակային Միութիւններու խնդրանքին վրայ և իր նիւթական միջոցներուն ներած չափովը զեկանոր մարմինը պատգամաւորներ , ուսուցիչներ պիտի ուզարկէ գաւառ , Տեղական խուժիքներուն կատարելազործման և քննութեան համար :

Տեղական և գաւառական ակումբները պիտի վայելին որոշ իրաւունքներ , որոնք

երաշխաւորուած պիտի ըլլան իրենց կողմանէ որոշ պարտականութիւններու գործազրութեամբ . ահաւասիկ , իր ընդհանուր գծերուն մէջ Հ . Մ . Ռ . Միութեան ունենաւիք գործունէութիւնը և զեկաւոր մարմնինն կատարելիք գերը ատոր իրականացման համար . շատ մօտիկ ապազային անդրագանակու պայմանաւ , կամբոզիայինն քմեր այս տեսութիւննը , այն վասահութիւնը ունենալով որ ակումբները (Պոլոս և գաւառական) ամբողջութեամբ , ինչպէս նաև երիտասարդութիւնը և Հայ ազգը պիտի կարենան գնահատել այս յոյժ կենսական շարժումը և ուժ տալ անոր հզորացման :

ՇԱԿԱՐԾ ՔՐԻՍԵԱՆ

ՄԱՐՄԵՆԱՄԱՐՁԱԿԱՆ

ՆՈՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԱՐԴՅՈՒՆ

Բերայի շշանակին մէջ այցերած վարժարաններու աշակերտներու , իմշյիկ նաև համալիններու և ճանօրներու փափաթներուն զննացում տուած ըլլալու համար , որոշած եմ Մարմանագալրան Միութիւն մը կարմէզ , մասնաւորապէս այս շշանակի Հայ պատմեկութեան և երիտասարդութեան միջինական դաստիարակութեանը համար:

Անդամակցիկ փափախողները լր նրաւիրուին գրաւորապէս դիմել «Մարմանագ» եմբարութեան , ցոյց տարով նաև իրենց թնակութեան կամ զործաեղին հասցէն , որպէս զի ընդհանուր հաւաքյրի մը կարելի ըլլայ իրենց նրաւիր ուղղեք :

Կը կարծեմ թէ Բերայի մասնաւանդ ուսանող պատմանկութիւնը պիտի փուրայ օգտուի այս զեղեցիկ առիշեն ինին ալ ունենարու յու Մամանամագալրան Ակումբը , զոր կարելի պիտի ըլլայ վիզիթական դաստիարակութեան վեշին պահանջներուն համեմատ կազմակերպել ու յառաջ տանիլ :

ՇԱԿԱՐԾ ՔՐԻՍԵԱՆ

ՍՐԾՐԻ ԲԱԺԻՆ

ՆԱԽԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԱՐՄՆ. ԱԿՈՒՄԲՆԵՐԸ

Համբառակ անոր որ ծովեգերեայ քաշզաքի մը մէջ կ'ասպիճնք, բայց զարձեալ ժողովորդին մնամանութիւնը, զրեթէ 100ին 90ը նաւարեկի չզիտեր. անիկա խումք մը մարդոց միայն արհեստն է, և անկից գորս առաւար մեծամանութիւն մը զազափարն անգամ չտնի նաւարեկութեան հաճոյքներուն և օգուաներուն վրաց: Բայց զժրախսարար, դեռ մեր մարմնամարզական ակումբներն ալ չեն ձեռնարկած այս համալիք սրօրը տարածել երիտասարդութեան մէջ, մրցումներ կազմակերպել և համը տալ անոր քմբուշինաց հաճոյքներուն: Առոր պատճառը կարեւորութիւնը չհասկնողէ աւելի, ակումբներուն նիսթական նեղ պարմաներն են: Ակումբ մը չի կրնար բոլոր սրօրներուն ալ հետեւիլ. ասիկա թէ՛ ժամանակի և թէ՛ նիսթականի տեսակէտով անկարելի է: Ինչպէս եւրոպացի մէջ, նոյնպէս մնեք ալ պէտք է ունենանք նաւային ակումբներ (sociétés nautiques), որոնք միայն այս սրօրին նուիրուին, մրցումներ կազմակերպեն, նաւառնացութիւններ ընեն, նաև արեկի սովորեցնեն. այն առեն օգտակար կրնան բլլու և ամէն կրոզավ ալ կը բաջողին, բայց, մինչեւ այս առանց ակումբներու կազմակերու պէտք չէ սպասուիլ, այլ հիմա զոյտութիւն առնեցող մարմնամարզական ակումբները պէտք է նաւառածանարկ բլլուն, և այս մէկ քանի առաւան ընթացքին դոնէ նաւարեկութեան

փորձեր ալ բնին, նախաձաշակը տան այս սրօրին, և եթէ կարելի է, այսինքն եթէ բաւական մրցորդ ըլլաց, այս տան ալ նաւային մրցում մը կազմակերպել, Պոլսոյ մարմնեւ ակումբներուն մասնակցութեամբ և Հայկ. Աղիմազիական խազերու Մամայիսումբին նախաձեռնութեամբ:

Անշաւշտ նաւարեկութեան փորձերու նոր սկազ ակումբ մը չի կրնար իր մասնաւոր նաւերը ունենալ, —ասոր համար բաւական ծախքեր պէտք են: — բայց կրնաց նաւեր վարձել և այս սրօրին հետեւող անզամբներէն մասնաւոր վճառուեներ առնել: Իւրաքանչիւր նաւու մէջ պէտք է առնուազն երկու վարպետ թիառվարող գանուեի, և առնըք պէտք է աշխատակառութիւնը չզիտացողներուն սովորեցնել: Թիավարել սովորելու համար մասնաւոր գործիք մը կայ (30-80 ֆր.) որ իր օգտակարութիւնը անշաւշտ ունի, և նաւարեկութեան ձեռնարկազ ակումբ մը անկայացն պէտք է ունենայ անկէ հաս մը, բայց պէտք է զիտանալ որ առանց նաև նասերու և վարպետի մը հակողութեան տակ թիավարելու, կարելի չէ թիավարել սովորել:

Նաւարեկութեան հանոյներն ու օգուտները

Նաւարեկութիւնը անենին բաւազոյն զիւղիսակն մարզակն է, որովհետեւ, մարմնոյն բոլոր մկանները կ'աշխատան, մասնաւոր մէջքի մկանները, որոնք ա՛ն-

քան կարեւոր են և այսպէս կասարեալ զարգացում մը կ'ունենան : Երբ ասոր վը-րայ աւելինայ հնդկաթիթ (pagaeie) մար-զանքը, որ իրանին կողմնակի չարժում-ներովը մկանացն գործարանին ընդհանուր զարգացումը կ'ամրագղացնէ, այն առեն կրսանք ըսել թէ նաւը կատակեալ մարմա-մարզական մըն է: Բայց ամէն տեսակ մարմարզի վրայ աս՝ անսպասելի առաւ-ւելութիւնը ունի որ հրապարիչ է, բաց օդի մէջ կ'ըլլայ, առանց փոշիի և թե-թեօրէն խնաւ օդի մէջ, անհրաժեշտ պայմաններ լաւ հնջառութեան մը համար :

Սոյն ֆիզիքական գուաներուն քով կայ հոգեկանը, որ մեզ համար աւելի մեծ արժէք ունի. այսպէս, նաւարկողին քաջութիւնը կը սրուի, սրոսա կ'ըլլայ, ինքզինքն վրայ կը վասահի, այս յատ-կութիւններուն իրը հետեւոթիւն կրնանք ըսել թէ այսպիսի մէկը նաև նախաձեռնող ու կամքի տէր կ'ըլլայ: Յետոյ, նաւու մը մէջ թիսավարող երիտասարդներուն միջիւ ընկերացին ամուր կապ մը կը հաս-տատուի, անոնք պատրաստ են վատնդի ատեն ամենայն անձնութիւնամբ իրենց ընկերողը օգնել, զան վանդէ ազատել :

—Սակէ զատ, կամքերուն միջն անտեսա-նելի կապ մը կը հաստատուի. թիսավա-րողներէն մէկուն սիսալը կամ յապազումը ամրող խումբին ներգաւնակութիւնը կ'աւրէ :

Նաւարկութիւնը գեղասիրական ձաւ-չակը կը զարգացնէ: Նաւարկողէն աւելի ո՞վ հանդիսանես կրնաց ըլլալ ընութեան գեղեցկութիւններուն: Սակից զտո, նաւ-ւագնացութիւնը հաճոյքի ամենամեծ աղ-քիւր մըն է, վասն զի արկածախնդրութիւն մըն է, նաւը միշտ անակնկաներու առջն կուզայ, ինչպէս, հով, հասնքներ, ու-րուտներ (méandre), հանդիսումներ :

ասանց հանդէպ առանց սլաղարիւնութիւնը կորսնցնելու նաւը կառավարիլ պէտք է զիտնալ :

Շատեր կ'առարկեն թէ՝ նաւարկու-թիւնը վատնգաւոր ըլլալուն համար է որ չեն հետեւիր անոր: Բայց պէտք է գիտ-նալ թէ՝ նաւարկութիւնը, բոլոր սրօնի-րուն և մարզանքներուն մէջէն ամենէն անվտանգն է. նաւուն մէջ ճակումը, հարուածը, կոխկատաւմը անձանօթ են: Տգէտ միտրքերու համար միակ վարդ խեղ-դուին է: Նախ, անշուշտ ըոզալ չգիտցող մը չպիտի ընդունուի նաւային ընկերու-թեան մը մէջ, և յետոյ նաւը ազատարար ամէն գործիք պիտի ունենայ: Ասկէ զատ նաւը ենթագրաւածին չափ վատնգներու ենթակայ չէ. ժողովրդացին նախապաշտ-րումը ջուրը մարզուն թշնամի տարր մը կը նկատէ, ժողովրդացին պատմութիւն-ներ աղուն երեւակայութիւնը կը զրգուն, և ան մինչեւ իր չափահասութիւնը ջուրէն անզիտակից վախ մը կ'ունենայ: Մէկ կողմ նետելու ենք ամէն տեսակ նախա-պաշտամ, և գիտնալու ենք թէ՝ նա-ւարկութիւնը ամէնէն հիմնալի ու առող-ջարար սրօնին է:

Նաւարկողին առողջապահութիւնը

Նախ նաւարկողին հագուստը պարզ ու թիթեւ պիտի ըլլայ. կարծ և լայն վար-տիկ մը, որ սրունդներուն կծկումներուն արգելք ըլլայ, կարծ թեւերով չափիկ մը, զոյդ մը կօշիկ ու գուլպայ, վերչա-պէս գտակ մը ու թաշկինակ մը, այս նաւարկողին բոլոր հագուստը:

Բայց պէտք է զգուշանալ շատ յոդ-նելէ, չափազանցութեան մէջ պէտք չէ իրնալ, վասնզի օգուտի տէղ վասն յառաջ կուզայ, չափազանց թիսավարելու հետե-ւանք է միաններու ծիրումը: Եղինպէս,

յոցներէ ու քրաներէ վերջ պէտք է զգուշանալ մսկէ, և զովոթիւն զգալուն պէտք է նառէն եղել: Անահզին պէտք է լու հոգ առնիլ, ինչպէս նաև մարմննոյն և մորթին մաքրութեան: Հեռու պէտք է կենալ բմպելիքներէ ու զրգախներէ: Հոգ առնիլ թոքրեան բնականութագացման, թիավարելը զարգացման շատ կը նպաստէ: Առանց բժիշկի հարցրնելու և առանց լողալ զիտնալու պէտք չէ նուարել:

Մէկ խօսքով նուարելովն առողջապահութիւնը առ մէկ քանի բասերուն մէջ կրնայ անփափուիլ, ժուժկալութիւն, մաքրութիւն, բացօդեայ չափաւոր և կանոնառոր մարզանք:

Ի՞նչպէս բխալարելու և

Հիմա որ զիտենք թիավարելու աշակին օգուածներն ու հաճոյքները, կ'արժէ որ չանանք սովորի զայն: Փիտի աշխատանք հոս անփափ կերպով բացառքի զայն, առանց բնաւ յաւակնութիւնը ունենալու թէ՛ այս տողերը կարդացողները անմիջապէս թիավարել պիտի սովորին, ո՛չ, թիավարելը միայն նաւուն մէջ, վարպետ թիավարողի մը հսկողութեան առկ կարելի է սովորի:

Թիավարելը վեց մասերու պիտի բաժնենք: բայց չկարծուի որ ամէն մէկ մուսան վերջ պիտի կեցուի: այս մասերը իրարու շարունակութիւն են:

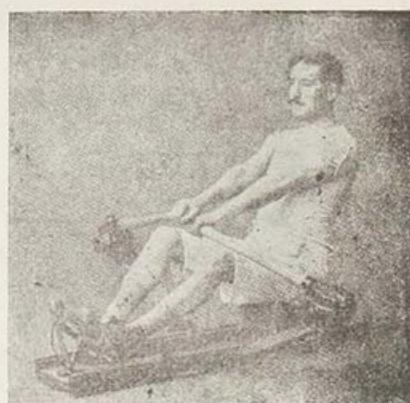
Ա. Նախնական գիրքը յարձակումն է: Այս գիրքին մէջ մարմնը ուզիզ, թիմեկերու առջև ծոստ, բազուկները երկարած եւ ձկուն պիտի մնան, մարմնը ետեւ պիտի ծոփ, ուղղանեացն հետ ՅՈ սաստիճաննոց անկիւն մը շինելով, բայց ասիկա շատ արագ պիտի ըլլաց, վասն զի եթէ թիերը

Յարձակումի ամենալաւ դիրքը

ուզիզ շրմնել, թիերը ջուրին բնականոն ըլլալ, այսինքն պէտք եղածին չափ ջուրին մէջ ըլլալ:

Բ. Յարձակումին շարունակութիւնն է թիւուն ցուրին մնան անցելիլը, այս գիրքին մէջ զարձեալ բազուկները երկարած եւ ձկուն պիտի մնան, մարմնը ետեւ պիտի ծոփ, ուղղանեացն հետ ՅՈ սաստիճաննոց անկիւն մը շինելով, բայց ասիկա շատ արագ պիտի ըլլաց, վասն զի եթէ թիերը

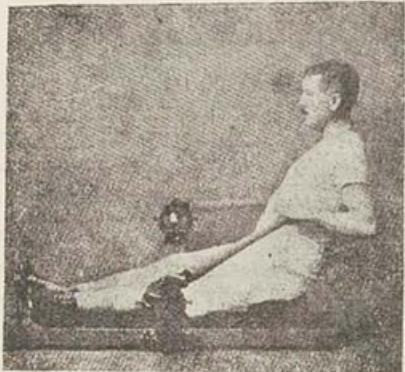

Թիերը ջուրին անցնելու դիրքը

ջուրէն կամաց անցնենք, նաև կը կենաց :

Այս գիրքին մէջ կանակը ուղիղ, զլուխը բարձր, բազուկները մէկ բարձրութեան վրայ պէտք է ըլլան :

Դ. Թիերը ջուրին մէջէն անցնելու առեն 25էն 30 աստիճան եափ ծռած էք. անօգուտ է աւելի ծոփի : Հիմա պէտք է րիերը շուրջն հանել: Եթէ առջի գիրքին մէջ թիերը ճիշտ ջուրէն ծածկուած էին, զանանք հիմա ջուրէն հանելու համար պէտք է միայն ձեռքիրը պղպիկ չարժումով մը իջեցնել, բաց այս չարժումը տրագ և սրու պէտք է րլլայ, առանց ջուր

սրսկելու: Յաջողիրու համար պէտք է արմուկները մարմարին մօտ պահել, չսա եակ չծոփի և ուսիրն ալ մէկ ուղղութեան մէջ պահել:

Դ. Թիերը ջուրէն հանելէ վերջ պէտք չէ զանանք օղին մէջ պահել, այլ անմիջապէս պէտք է նախարարուկներով դատավորութեանը մէկ ուղիղ անկեսն չափ զարձնել: Թիերը հորիզոնական պիսի րլլան: Դասաւակները գարձուցած առեննիդ պէտք է բազուկները մնա ուժով ու արագաթեամբ առաջ նետել, սամիւ ալ չորրորդ գիրքն է.

Այս գիրքին մէջ պէտք է զգուշանալ

որ թիերը ջուրին ասպակ կերպով չի քսուին, վաճաղի ասիկա նաև կը կեցնէ:

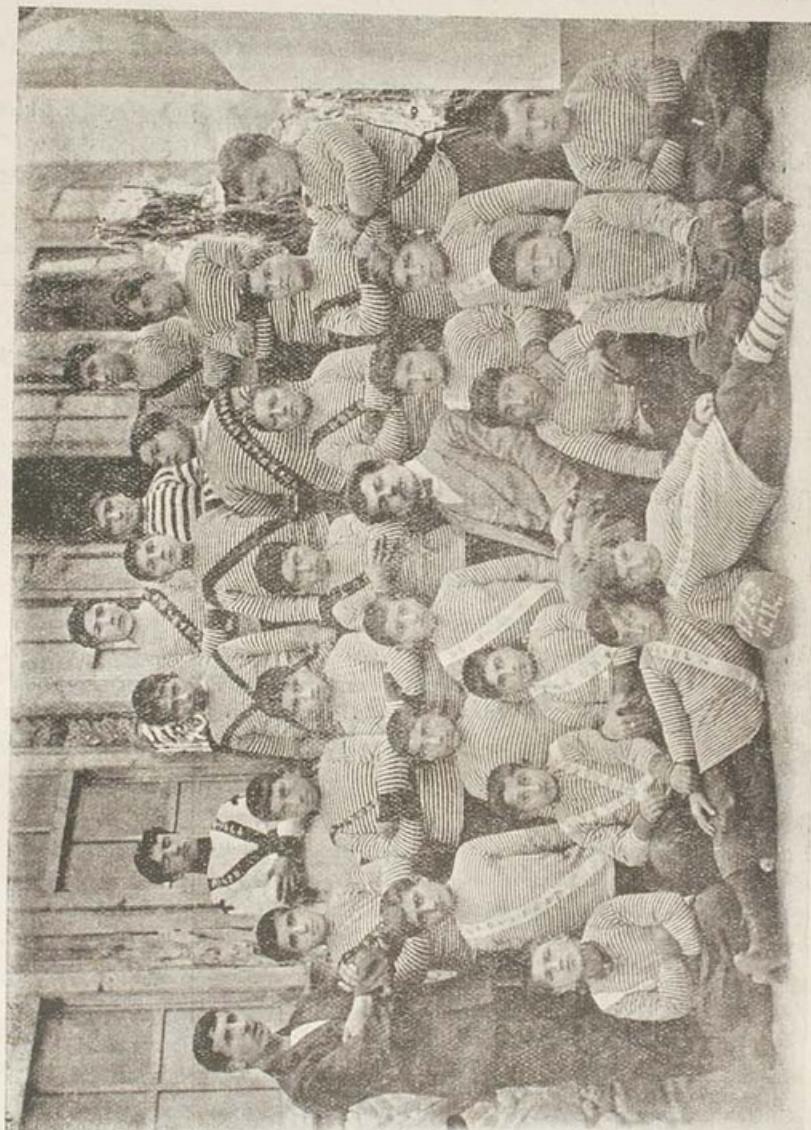
Ե. Հինգերորդ գիրքն է դիսի առաջ վերաբարձր, որ իրանի ուղղում մը եւ սրուաքներու կծկում մըն է, նախնական գիրքը առնելու համար :

Այս չարժումը պէտք է զանուպակ ձկուան թիերը ընել: Այս այն պահն է, ուր թիստապար խորունկ չնշառութիւն մը կ'ընէ: Կոչտ, անկանոն ու յանկարծական վերապարձ մը նաև կը կեցնէ:

Զ. Դէպի առաջ վերապարձին և յարձակումին միջե շատ կարճ միջոց մը կայ ուր թիստարորդ իր նախոկին վիճակին կուզայ, ոսքիրը կը հասաստէ, ձեռքերուն և ուսիրուն գիրքը կը շակէ, մէկ խորութ, իր բոլոր ուշագրսութիւնը սրած յարձակումին կը սրացաւսուի:

Բոլոր վերի պայմանները լրացուած պարագային կրանք թէ թիստարորդ լուձե (style) անի: Բաց միայն ձեւ անենայն ալ յաւակն չէ կատարեալ թիստարորդ մը բլլալու համար: Աւժ պէտք է ունենալ և խումբով թիստարել զիանալ: Խումբին մէջ, նախնական յատկաթիւնը

Չինական Ազգ. Թհարողական պարագաների Մշտիւ. «ԳԼՈՒ» Ախալցի

ամբողջութիւնն է : Կատարեալ ամբողջութիւն մը ունենալու համար պէտք է որ խումբերը կանոնաւորաբար մարզուին :

Նաւային մրցումներ

Կուգեմ քանի մը խօսք ալ ընկել նաւային մրցումներու մասին : 1912ին Սթոքհոլմի մէջ տեղի ունեցած Միջազգային Ողբանվական խաղերուն մէջ հետեւեալ նաւային մրցումները տեղի ունեցան .

Ա. Ալթը թիավարող ունեցող նաւերու մրցում .

Բ. Չորս թիավարող ունեցող նաւերու մրցում .

Գ. Դարձեալ չորս թիավարող ունեցող նաւերու մրցում , բայց այս վերջիններուն նստարանները շարժական ըլլալով .

Դ. Մէկ թիավարող ունեցող նաւերու մրցում :

Բոլոր այս մրցումները տեղի ունեցան 2000 մեղրի վրայ :

Չեմ ուղեր աւելի մանրամասնութեանց մէջ մասնել , համոզուած ըլլալով որ պատեհութիւնը պիտի ունենանք աւելի մանրամասնութեամբ խօսելու . Հայկական նաւային մրցումներու մասին :

Ե. Վ.

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԻԲՐ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐՁ

ԱՆՈՐ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ՄԵՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷԶ

Համոզուելու համար թէ ո՞րքան մեծ է երկրագործութեան ֆիզիքական օգուտաները , կը բաւէ միայն ակնարկ մը նետել երկրագործ ժողովուրբներու ֆիզիքական կազմին . առողջ և հուժկու , յաղթանգամ ու զօրաւոր կ'ըլլայ այդպիսի ժողովուրդ մը , վասն զի կարծր ու անմշակ հողին վրայ պիտի աշխատի , անոր բոլոր խոչընդուներուն ու գժուարութիւններուն պիտի յաղթէ , որպէսզի անկէ կարենայ օգտուիլ : Յիշենք միայն Պուլկարիան , որ իր այսօրուան յաղթութիւններուն համար մեծ բան կը պարափ երկրագործութեան , վասն զի ան ո՞չ միայն Պուլկար ժողովուրդը անտեսապէս բարձրացուց , այլ՝ մանաւանդ ֆիզիքապէս պատրաստեց . ի՞նչ մեծ աշխատութիւն , յարաւեւութիւն ու կրոպ պէտք էր Պուլկարիոյ պէս խոսան երկիր

մը իր արդի բերրիութեամնը հասցնելու :

Բայց ինչո՞ւ արգեօք երկրագործութիւնը ա'յսքան նպաստաւոր ազգակ մըն է ժողովուրդի մը ֆիզիքական զարգացման . պատճառները քննենք :

Նախ , երկրագործութիւնը ամենէն ընական մարզանն է , վասն զի մարմնոյն բոլոր մկանները շարժման մէջ կը գնէ . իսկ ամենէն կարեւոր՝ բաց օդի մէջ , առաս լոյսի տակ կ'ըլլայ : Միթէ երկրագործէն աւելի ո՞վ կընայ վայելել արեւը իր բոլոր չերտութեամբք , իր բոլոր լոյսովք ու իր բոլոր գեղեցկութիւններովք . երկրագործէն աւելի ո՞վ կընայ ծծել գաշտի մաքուր օդը , ծաղիկներուն բոյրը :

Երկրագործութիւնը հիմնալի մարզանք մըն է , վասն զի ահազմն մկանային զործունէութիւն կը պահանջէ : Ինչպէս որ

մեքենայ մը շարժուելու համար ածուխի պէտք ունի, նոյնպէս ալ մկանը շարժուելու համար ածուխի պէտք ունի որ արիւնէն կ'առնէ, ուրեմն մկան մը ո՞րքան չատ գործէ ա՞յնքան աւելի արիւնի պէտք ունի. բաց արիւնն ալ իր մատուդը ստամոքսէն պիտի առնէ, որով ստամոքսը ստիպուած է միշտ մատուդ հասցնել, հակառակ պարագային արիւնը կը պակսի: Ահա ասոր համար է որ երկրագործութեան, ինչպէս նաև մկանային գործունէութիւն պահանջող բոլոր աշխատութիւններուն մէջ մեծ ուշադրութիւն պիտի գարձնենք մատունդին, ու ան պէտք է բաւարար ու անելատու բլլայ: Ախորժակնիս ալ միշտ կը բացուի, որովհեաև ստամոքսը չուտ կը պարապուի, այսպէսով, անշատումներն ալ արագ կ'ըլլան, ու չուտ կը քրանինք: Արիւնը արագ շրջան ընելով չուտ կ'աղատափ և մաքրուելու պէտք ունի, թոքերը ստիպուած են աւելի աւրագ գործել:

Աւելին, կը աենանենք որ մկանային գործունէութիւն պահանջող աշխատութիւնները, մասնաւորապէս երկրագործութիւնը, կը նպաստեն մարմնոյն ընդհանուր ասովզութեան, մկանները կը զարգանան, արիւնը արագ շրջան կ'ընէ, ստամոքսն ու թոքերը արագ կը գործեն:

Երկրագործները բոլոր այս օգուանները կը վայելնեն, և մենք ցայտուն կերպով կրնանք ահանել զիւզացիին ու քաղաքացիին ֆիզիքական կազմին ասպրերութիւնը: Բաց համոզուած ըլլալով երկրագործութեան օգուաններուն, քազաքի մէջ ասրունքներն ալ կրնան անկէ օգուանիլ, իրենց պարապոյ ժամերը պարագի մէջ աշխատելով, փոխանակ որձարաններու աղատա օգին մէջ նատելու: Բաց ասոր համար ալ անհրաժեշտ է որ առնը իր

պարագզը ունենայ, ինչպէս որ առանց պարագի գպրոց պէտք չէ ըլլայ, նոյնպէս ալ՝ առանց պարագի տուն, վասն զի ընտանիքի մը համար անհրաժեշտ է ան, երբ տղաքներ կան: Տղուն առաջին գըպրոցը ընտանիքին է, հնա պիտի կազմուի ու զարգանայ անոր մարմինը, և երբ պարագզ չըլլայ աղան ուր խաղայ, ուր աշխատի: Տղան՝ ընտանիքին մէջ, խաղէն դաս, պիտի ունենայ նաև պարագի աշխատանք, ան պէտք է ունենայ մաս մը հազ, ուր փորէ, անկէ, ջրէ, և առնց պէտք է ծնողքը հսկէ ու աղան առաջնորդէ, վասն զի անապին կրթիչ զիեր ունինք:

Մըւս կողմէ երկրագործութիւնը հաւճոյքի ամենամեծ աղբիւր է: Հոգեկան ի՞նչ մեծ բաւարարութիւն է, երբ այնքան աշխատութենէ վերջ արտը ցորենի հասկերավ կամ պատուղներով լեցած տեսնենք, կամ պարագզը ծաղիկներով:

Ինյապէս, հաճոյքի ամենամեծ աղբիւր է ան, վասնզի բնութեան մէջ կը գործենք, կը վայելնեք անոր բոլոր զեղեցկութիւնները: Բնութենէն աւելի մեծ ափոփիչ մը չկայ, մասնաւանդ աղուն զգայուն սրտին համար: Արշալոյսը իր բոլոր զեղեցկութիւններովք, արեւմուտը իր բոլոր վեհութենանքը, ծաղիկները իրենց ալազան զոյներայք, թաշունները իրենց ներգանակ ձայներովք այնքան խոր կ'աղզեն աղան հոգւոյն վրայ, որ անոր կեսանքին մինչեւ վերջը դրաշմուած կը մնան, ամենէն մեծ արտեսագէտները ընութեան մէջ կը կազմուին:

Զմանանք նաև երկրագործութեան կրթիչքը: Եափ, զիսովութիւնը կը գարգացնէ: Խօսքը ասնք ԱՌ. Վասիլիկներն, Փաստաթի բրոֆեսունն, «Երկրագործութիւնը», նախարարթարանին մէջ

տանեցած իր սահմաններուն մէջ, հիմաս-
լիօրէն զիտուղութիւնը կը զարգացնէ: Ամէն
որ փոփովառող աշխատութիւնները, ո-
րոնք տարւոյն մէջ յաճախ կը կրկնուին,
տղուն միջա զիտուղութիւնն նոր նիւթ մը
կուտան, որ առանց անոր ուշադրութիւ-
նը յոցնեցնելու զայն կ'արթնցնէ ու կը
զուարձացնէ: Այս պղտիկին ի՞նչ պէտք է:
նախ զիտակ սովորի, յետոյ իր զիտածնե-
րը նօթագրել, և վերջն ալ իր աշքին առ-
ջեւ անցած զարձածներուն ինչուն և ինչ-
պէս հասկնալ »:

Եհայ ան բնակին զիտութիւնն զտ-
ան մէկ կրկնութիւնը, կամ աւելի ճիշգր,
կիրառումն է: Տզան բոյսի մը ծրամը և
ածումը չի կրնար հասկնակ մինչև ինք զի-
տած ըլլոյ:

Ուրեմն, երկրագործութիւնը թէ՛ իր
ֆիզիքական և թէ՛ նոգերանական օգտա-
ներուն պատճառաւ պէտք է մուտք գործէ
նաև մնար զարցներէն ներս, ուր աշա-
կ'երաներէն միծ մասը երկրագործներ պի-
տի ըլլան և հնու պիտի առնեն երկրագոր-
ծութիւնն նախնական սկզբունքները: Այս
խնդիրը կարծուածին չափ անկարեւոր չէ,
և անոր խելացի գործագրումով կրնար
վերածնիլ զաւասի հայութիւնը անեսաս-
պէս, խկ մնձ քազայներու հայութիւնն
ալ ֆիզիքապէս:

Մէր նախակրթարաններուն և միջնա-
կարգ վարժարաններուն մէջ երկրագոր-
ծութիւնն առուցման ծրագրին մասին չեմ
կրնար մանրամասութիւնց մէջ մանել,
այլ կ'առզեմ համառօտ կիրարի քանի մը
խօսք բնել (*):

Գիւզական նախակրթարաններուն հա-
մար երկրագործութիւնը անհրաժեշտ է,

(*) Այս խնդրով նետարքը ուղնեցան եւ ա-
ւելի մանրամասն թեանց ևզեակ ըլլալ փափա-
րողներուն կը յանձնարակ René Leblancի
L'enseignement agricole ը. (Larousse, 3 frs):

Յ. Պ.

վասն զի գիւզացիներէն միծ մասը նախ-
նական կրթութիւնն միայն կը տեսնան, եւ
երկրագործութիւնն հիմնական սկզբունք-
ները հոս պիտի սովորին: Բայց չափազան-
ցութիւնն մէջ պէտք չէ ինանքք, երկրա-
գործութիւնը իբր թիվիի ուսուցում մը
չափափ ըլլայ, այլ գիւզացի տղուն նախա-
հայտ (avant-goût) մը պիտի առաջ իր
ապագայ արհեստն: Ան զարցնին պար-
աւզին մէջ զործնական աշխատանքի,
փոքր փորձերէ պիտի բազկանայ, բայց
միշտ երեւայթներուն պատճառը, ինչուն
և ինչպիս պիտի հարցուի, ան մէկ կըրկ-
նումը կամ կիրառումը պիտի ըլլայ բնա-
կան զիտութիւնն զամանի: Բայց զիտաւ-
լու է տեղուո՞ն ու միջնավայրին պատշա-
նեցնել այս զարու: Անհրաժեշտ են նոյնայն
շաբաթական պատճաները, հաւաքածները
կազմական, ինչպէս նաև գիւզացիներու
աշխատանքը զիտելու համար:

Իսկ գիւզական միջնակարգ վարժա-
րաններու համար անազին կարեւորութիւն
ունի երկրագործութիւնն ուսուցումը, հոս
զործնական աշխատանք պիտի ըլլայ, մի-
շտած աւեսականին նետ, բարձր զասարան-
ներուն մէջ, բնական զիտութիւնն զամի
տանի պիտի ծանրամասնք անոնց երկրա-
գործութիւնն մէջ ունեցած կիրառմանց
մասին:

Իսկ գիւզական միջնակարգ վարժա-
րանի մը համար ամեննէն անհրաժեշտը ա-
պացուցակի դաշտ (champ de démonstra-
tion) է, որ զարցնին կից պիտի ըլլայ,
յարմարցուած տեղական պէտքերուն:

Այս տեսակի ուսուցում մը գեռ նոր
բան մնն է մնր զարցնական վարիչներուն
համար, սակայն փորձը եղած է զաւաս-
կան մէկ քանի զարցներու համար, և
առջողած ալ է, չենք զիտեր թէ Պոլոյ
զարցնական վարիչները բնաւ պէտք չէ՞ն
տեսներ այս տեսակ ուսուցումի մը, որ
անհրաժեան անհրաժեշտ է մնր զարցնական
ներուն փիզիքական կրթութիւնը:

ԳԱԿԱՆՈՒՆ ԶԱՅՆԸ

(ՆԱՄԱԿ “ՄԱՐՄՆԱՄԱՐՁ,,Ի”)

Եեր Մարտ 31 թուակիբը բնդունեցի :
Կը ցաւիմ որ Պոլայ մէջ չէք կրցեր
գոնինել միևլ հաս մարզանքի ուսուցիչ՝ որ
զոհողութիւն յանձն առներ Ֆիզիքական
կրթութիւնը գնահատելու արանձգուու-
թիւն ցոց առող ժողովուրդի մը զաւակ-
ներուն համար այնքան անհրաժեշտ եղող
մարզանքի գասը ստանձնելու : Պէտք չէ
զնանդապակի ուրեմն թէ «Ժողովուրդը չի
համենար և չի կրնար զնահատել», այլ
պէտք է ցաւիլ որ Ֆիզիքական կրթու-
թեան մասին քարոզուած սկզբունքները
զեւ բույրի միջրութիւնը են լոկ նոյն խակ
հասկցաղներուն և գնահատողներուն հա-
մար : Խնձի համար շիտակը համենալի չէ
թէ ի՞նչպէս ամրագչ Պոլայ մէջ չգտնուիր
մէկ հաս մարզանքի ուսուցիչ՝ երբ Մարմ-
նակարգ ամէն առնեն ներրողները կը հիւ-
սէ իր էջերուն մէջ այս կամ այն մարզի-
կին : Այլ մարզիկները, ուրեմն, միայն
ինքզինքնին ցուցագրելու համար են մար-
զիկ, իրենց զնովերներու փասարանու-
թիւնը լսելու համար միայն կը նետուին
մրցարաններուն մէջ ու կը կոմոդնին լու-
սանկարչն առջեւ : Եթէ իմ ձայնո լսելի
րլայ՝ ես, իրեւ մէկը որ կ'զգամ մարմ-
նակիրթանքի անհրաժեշտութիւնը կարե-
նու պատրաստելու համար առկուն ու-
տառքինի քաղաքացիներ, կը բողոքեմ
խոսիւ ոչ թէ ժողովուրդին անսարքե-
րութեան դէմ՝ որ արդիւնք է ագխառու-
թեան, այլ մարզիկներու անբարեցակա-
մութեան, կամ եթէ կ'ուզէք՝ անսար-
տաձանաշութեան գէմ : Աւ այս բողոքու-

կ'ուզէք որ արձանագրէիք յանուն ժողո-
վուրդի մը՝ որ իրեն իրաւունք կը նկա-
տէ Զեզմէ պահանջելու մարզանքի ուսու-
ցիչ մը, բլլայ Պոլուէն կամ ուրիշ տե-
ղէ մը :

Յարանբով Առաջնորդ Արարկիրի
ԳԱԿԱՆՈՒՆ ՎԱՐԴԱ

Այս՝ Արարկիրի Առաջնորդը յանուն
իր ժողովուրդին բաղոքելու իրաւունք
ունի, երբ իր օրինաւոր մէկ պահանջն
կ'ասիքունք բացասական պատասխան
տալ, և սակայն չէնք ալ կրնար ուրիշ
կերպ ընել . մենէ կը պահանջուի ոչ թէ
մարմնամարզիկ մը, որ իր զնովերներէն
անդին չի տեսնէր և չի ալ կրնար առնել ,
այլ՝ մարզանքի ուսուցիչ մը, որ յատկա-
պէս պատրաստուած բլլար այդ բնկիրացին
վաեմ պաշտօնոր օգտակարապէս գործադ-
րելու :

Յարդ զամասպան գաւառական քաղաք-
ներէ և կեզրաններէ սաացած էնքն նման-
օրինակ խնդրանքներ մարզանքի ուսու-
ցիչներու մասին, և սակայն մեր սահիքն
տակ տուած մերժողական պատասխաննե-
րը երբէք բողոք չէն յառաջ բերած, ու-
այժմ, սամնալով Արարկիրի Առաջնորդին
յանուն իր ժողովուրդին արտացյալած
բողոքը, չենք կրնար մեր ուրախութիւնը
ծածկել, որպէսիս այդ բողոքը իրավէս
կ'ապացացանէ և ամենէն ցայտուն կեր-
պով երեւան կը հանէ նոյն խակ գաւառի
Հայութեան մէջ երեւան ելած համակրու-

Թիւնը՝ ի նպաստ Փիղիքական զատափարակութեան :

Եւ սակայն զ՞վ պէտք է մեղագրել մարզանքի ուսուցիչներու չգոյութեան համար, ոմանք կը կարծեն թէ արդար է Մարմարաց թերթը մեղագրել, նկատելով որ ան միայն կրնար այդ կարգի ուսուցիչներ պատրաստել, այս պարագան օրինաւոր պիտի ըլլար, եթէ մենք իսկ իր թերթ մեր գոյութիւնը արգելն ապահոված ըլլացինք ժողովրդային և մանաւանդ Հայ վերին մարմիններու և մամուլին գիտակից համակրութեամբ, և կարողացինք մեր ուժերուն մէկ մասը արամաղել տարրեր ձեռնարկներու իրականացնան, մեր ուժերը և միջոցները շատ սահմանափակ են և չենք կարող աւելորդ վատնումներու հնթարկուիլ, և սակայն

կայ յանցաւոր մը և այդ ալ, մեր հասաւա կարծիքով, կեդր. Աւսումն. Խորհուրդն է, որուն պարականութիւնը պէտք է ըլլար փոխանակ թաղականի և ուսուցչի միջեւ հաշտարար զատաւորի դերը ստանձնելու, աշխատիլ Հայ վարժարաններու վիճակը բարւոքելու, ու այս ալ կարելի պիտի ըլլար անշուշտ աշակերտութեան սպահովելով արդիական կրթութիւն մը և իրենց գործին գիտակից ուսուցիչներ։ Եւ սակայն ան չի շարժիր, չուզեր ապրիլ և արգելք կ'ըլլայ ուրիշներուն ապրելուն, և սակայն մենք չենք ուզեր մեռնիլ, ու արգեն, ճիշդ այս նպատակաւ կազմուած պիտի ըլլայ Հ. Մ. Ռ. Միութիւնը, որուն գործունէութիւնը մեծ մասամբ պիտի կեղրոնանայ գաւառին մէջ և որուն մասին այլուր խօսած ենք։

ՄՈԱՐՄԱՐԱՄԱՐԶ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՄԱՍԻՈՅ ՄԷՋ

Ամասիացիներու համար, միիթարական է տեսնել մարմարաբղի մուտքը դպրոցներէն ներս։ Ներկայ ծրագրերն ու ուսուցիչներու ցոյց տուած եռանդն ու անխոնչ գործունէութիւնը արգեն իսկ շատ բան ցոյց տուին։ Տղոց Փիղիքական կազմը ու առողջութեան տարրական պայմանները արգեն իսկ բոլորովին անտեսուած էին առկէ առաջ։

Բժշկական ինստիտը անհրաժեշտ նկատուելով, տեսչութեան ըրած դիմումնին վրայ տեղւոյս Քաղաքակետական թժիշկը մինչև հիմա երկու - երեք անգամ այցելութիւններ տալով, հիւանդու ու այլ և այլ հիւանդութիւններով վարակուող տը-

ղոց համար հարկ տեսնուած հրահանգները տուաւ։

Դաշտային պատյաններու օգտակարութիւնը անուրամակի ըլլալով, Աւսուցական մազովի որոշմամբ ունեցանք երկու պատյաններ, ընդհանուր գպրոցներու աշակերտներուն և ուսուցիչներու հետ։ Առաջնը՝ Աօզուգ-Փունար լեռը, և երկրորդը՝ Ա. Յովհաննէսի դաշտը. աղօց ունեցած ուրախութիւնը և բուռն փափաքները անշուշտ չեն անտեսուէր, այն անհն երբ պատյափի ձայնը կը լսէին։

* *

Մարմարաբղական գասեր կը տրուին քաղաքիս Ա. Ներսէսեան, Ա. Յակոբեան

և Ազգանց Կեդրոնական վարժարաններում՝, իւրաքանչիւր կարգի շաբաթական երկրկու պահ։

Դպրոցին անընական ու հակամանկավարժական վիճակը շատ ցաւ պատճառամծէ ամբողջ ուսուցիչներուն։ Առօրեալ պատահած դիմու պատճառամծքները, քիթի արիւնին, սուքի ցաւերն, արդիւնք են զպրոցի խաղարանի պակասութեան ու զերեզմանաբարերու գոյութեան։

Օդի տաքութեան ու բակի պղտիկութեան պատճառամծ մարմնամարզի գասերը կը արուին բացօգեայ, քաղաքիս մօքր զանուող «Այլասիլ» զաշտին մէջ։

* * *

Տեղւոյն իրանուական վարժարանին մէջ եւս կը արուի Շուէտական մեթոսով մարմնամարզի գաս։

* * *

Կը յուսանք որ այս բոլոր սուողչափանական քաղկերը ժողովուրդէն ես քաղաքահետք, իրենք պիտի բլան աւելի կողմանկից այս ձեռնաբարկներուն։

Եօր զպրոցի մը պէտքը ու անհրաժեշտութիւնը ցոյց արուելով ժողովուրդին՝ նոր ձեռնաբարկներ կ'ըլլան ու ամեն ձիգ ի դորձ կը գրաւի օգնելու այս զաղափարին իրականացնան նախաձեռնարկ եղած Ամափացիներու և Հայութեան։

* * *

Ամիս մը սուող տեղւոյն Հ. Յ. Դաշնակցութեան ընդարձակ սրահին մէջ արրուեցաւ «Մարմնամարզի անհրաժեշտութեան» վրայ գասախօսութիւն, Ազգ վարժարանաց անուուչ Պ. Ֆերիս ձեմիլի կողմէ։

Գասախօսութեան նպատակն եր քա-

զաքիս արհեստաւոր գասակարգի աշխատարին մարմնոց մասերու մարզանքին, անոր կարեւորութեան, ու ասպագային ունենալիք օժանակութեան վրայ, խօսելով նաև Միւլլերեան ձեւի վրայ, ցոյց սուաւ ու գործնական փորձեր ըրաւ ունկնդիրներու ընկերակցութեամբ այլեւացլ շարժումներու, և վերջացաց գասախօսութիւնը, ժողովուրդին դէմքին վրայ գոհունակութեան ու ժողիսի տեսքը թողելով։

* * *

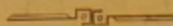
Անցեալը մեզի փորձառութիւն նկատելով, այլեւ հասած կը համարինք այն վայրկեանը, որ տաեն առողջ բազուկներուն գորաւոր հոգիներու կը մնայ ազգերու ազագան։ Մեր ներկայ ու ասպագայ ցոյցները թաղուած են մասապ ու գեռատի մանուկներու սրտին մէջ։ Աշխատինք գորացնել անսնց մարմննն ու միտքը, պատերազմները հայելի եղան և ցոյց սույն որ, յաղթեցին անսնք՝ որոնք ունին ուժեղ ու կարսի երիտասարդներ։ Վայրկեանները մեզի համար շատ աւելի թանգ են, գիտակցինք այլեւու ու հիմնենք այն վարդապետութիւնը, որ կը քարտզուի զարերէ ի վեր «Առողջ միտք, սուող մարմնոց մէջ»։ Ուրեմն գորացնենք զանոնք, կարով զնենք անսնց սրտին մէջ, ու ահա ասպագանիս ասպահովուած է։

Եսնոր բեռներ վերցնելու համար շատ աւելի ոյժի պէտք կայ, այդ ոյժերը զրադրոցներէն կ'սպասնենք։ Աշխատինք, յոդնինք, անսնչունք անսնց համար, բայց յաւասնք նուև որ, անսնցմէ պիտի ծնին վարդ Արշալոցներ։

Ամասիս

Գ. ՎԱՐԴԱԿԵՏԵԱՆ

ՄԱՐԶԱՆՔԸ ԿԵՍԱՐԻՈՅ ՄԵԶ

Մայիս 5ին, Կեսարիոյ Ս. Կ. վանքի ժառանգաւորաց բարձր. վարժարանին մէջ տեղի ունեցան նոյն վարժարանին սրբողական մրցումները. Պ. Յ. Աէմէրձիպաշեան, որ ասրիէ մը ի վեր կը պաշտօնավարէ իրը մարզանքի ուսուցիչ, շատ մեծ չափով օգտակար եղած է աշակերտութեան ֆիզիքական վիճակին բարելաւման մէջ ու այսպէս ամէնուն համակրանքին առարկայ դարձած :

Ասորեւ կուտանք այս ապրուան մրցումներուն արդինքը, որոնք հակառակ քանի մը ամսուան աշխատութեան մը արդիուք բլլանուն, բաւական պերճախօս և եւ ցոյց կուտան թէ գոււառը ո՛ր աստիճանի վրայ կրնայ ուժեր արտազրել, եթէ անոնք մարզուին :

ՄԵՇԵՐՈՒ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

1. 50 Մէր վազք (Record 6 4)5 երկվայրկ.)	2. 100 Մէր վազք (Record 13 1/5 երկվայրկ.)	3. Նաեւ. 6ետել (4 1)2 անց (Record 10. Մ. 19 Ան.)
Ա. - Պ. Գարամանեան Բ. - Պ. Զօլաքպողոսեան Գ. - Պ. Տէր Ասհակեան	Ա. - Պ. Զօլաքպողոսեան Բ. - Պ. Պալտասոլեան Գ. - Պ. Այսնեան	Ա. - Պ. Ճրբճրեան Բ. - Յ. Դանիելեան Գ. - Պ. Տէր Ասհակեան
4. Կես մղոն վազք (Record 2 1)2 վայրկ.)	5. 200 Մ. վազք (Record 30 երկվայրկ.)	6. Կեցած հեռու ցատկել (Record 2 Մ. 59 ան.)
Ա. - Պ. Գութնուեան Բ. - Կ. Կարապետեան Գ. - Պ. Մուրաստեան	Ա. - Ա. Երամեան Բ. - Պ. Այսնեան Գ. - Պ. Գալայճեան	Ա. - Պ. Տէր Ասհակեան Բ. - Կ. Կիւլպէնկեան Գ. - Մ. Տատրեան
7. Վազելով ցատկել (Record 5 Մ. 15 ան.)	8. Զողոսում (Record 2 Մ. 15 ան.)	9. Քալել կես մղոն (Record 4 1)2 վայրկ.)
Ա. - Պ. Գարամանեան Բ. - Մ. Երամեան Գ. - Յ. Դանիելեան	Ա. - Բ. Միսիրեան Բ. - Լ. Տէտեան Գ. - Ա. Միսիթեան	Ա. - Կ. Գալայճեան Բ. - Կ. Միքայէլեան Գ. - Ե. Մեւեան
10. Քառորդ մղոն վազք (Record 64 երկվայրկ.)	11. Եռափայլ ոսում (Record 21 Մէր)	12. Բարձրոսում (Record 1 Մ. 27 Անդ.)
Ա. - Պ. Գութնուեան Բ. - Մ. Եշանեան Գ. - Ա. Դաւիթեան	Ա. - Յ. Դանիելեան Բ. - Բ. Միսիրեան Գ. - Պ. Զօլաքպողոսեան	Ա. - Պ. Գարամանեան Բ. - Պ. Թէքեան Գ. - Ա. Բիլիմեան

13. Մեկ մղոն վազք
(Record 5 վայր. 34 երկպլյա.)
Ա. - Գ. Գութնուեան
Բ. - Մ. Տատըրեան
Գ. - Կ. Կիւլովէնկեան

ՓՈՔՐԵՐՈՒ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

1. 50 Մեր վազք (Record 7, $\frac{1}{5}$ երկպլայրկ.)	2. 100 մեր վազք (Record 4, $\frac{2}{5}$ երկպլյա.)	3. Մանր. Շեսել (3 բաժ.)
Ա. - Գ. Ագուլեան Բ. - Մ. Նագաշեան Գ. - Ա. Թորգոմեան	Ա. - Գ. Ագուլեան Բ. - Մ. Իսպէնչեան Գ. - Ա. Թորգոմեան	Ա. - Գ. Մարկոսեան Բ. - Տ. Սերոբեան Գ. - Ա. Պագգալեան
4. Կես մղոն վազք (Record 2 վայր., 5 երկպլ.)	5. 200 Մեր վազք (Record 33 երկպլայր.)	6. Կեցած հեռու ցատկել (Record 2 մեթր., 44 սան.)
Ա. - Կ. Մարկոսեան Բ. - Գ. Մուրասուեան Գ. - Ա. Թէրձմանեան	Ա. - Կ. Մարկոսեան Բ. - Ա. Ասատուրեան Գ. - Ա. Խոզեան	Ա. - Ա. Պագգալեան Բ. - Գ. Գամթրանձեան Գ. - Օ. Սուրէնեան
7. Վազելով ցատկել (Record 4 մեթր., 68 սան.)	8. Զողոսում (Record 1 մեթր., 69 սան.)	9. Քառորդ մղոն հալել (Record 2. վայր. 40 երկպ.)
Ա. - Գ. Գամթրանձեան Բ. - Տ. Պահատըրեան Գ. - Կ. Տէր Թումայեան	Ա. - Ա. Թէրձմանեան Բ. - Պ. Պետրոսեան Գ. - Ա. Ասատուրեան	Ա. - Ա. Պագգալեան Բ. - Տ. Մերոբեան Գ. - Ա. Նշանեան
10. Քառորդ մղոն վազք (Record 70 երկպլայրկ.)	11. Եռախայլ ոսում (Record 9 մեթր., 65 սան.)	12. Բարձրոսում (Record 1 մեթր., 11 սան.)
Ա. - Յ. Պահատըրեան Բ. - Ա. Ասատուրեան Գ. - Հ. Նորինծայեան	Ա. - Գ. Գամթրանձեան Բ. - Յ. Պահատըրեան Գ. - Կ. Տէր Թումայեան	Ա. - Գ. Մարտիկեան Բ. - Օ. Սուրէնեան Գ. - Մ. Քիւրքձեան
	13. Մեկ մղոն վազք (Record 5 վայր. 42 երկպ.)	
	Ա. - Գ. Մարտիկեան Բ. - Մ. Թէրձմանեան Գ. - Օ. Սուրէնեան	

Տեղի ունեցան նաև Շուէտական և զինուորական մարզանքներ. ներկաները մեկնեցան ամենավայր տակաւորութեան տակ:

ԹԵՐԹԵՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԴԱՇՏԱՅԻՆ ԽԱՂԵՐՈՒ ՄԸՑԱՀԱՆԴԵՍԸ

Մայիս 23, Համբարձման Հինգշարթի
օրը դաշտային խաղերու մրցահանդէս մը
տեղի ունեցաւ Պէրպէրեան վարժարանի
աշակերտաներուն միջն վարժարանին պար-
տէզին մէջ :

Օրուան թագուհին էր Օր. Մաննիկ
Պէրպէրեան, իսկ դաստառքներ նշանակ-
ուած էին Տեղաք Շ., Քրիսեան, և Յա-
կոբեան, Կ. Կիւլպէնկեան և Մ. Հանէսեան:

Հանդէսը սկսաւ ճիշդ ժամը 2 ու կէսին
վարժարանի ֆանֆարին ընկերակցու-
թեամբ կատարուած ընդհ. տողանցքով
մը, զոր կ'առևշնորդէր վարժարանին Բ.
Տնօրէն և Շուէտական մարզանքի վարիչ
Տիար Արամ Նիկոլոսեան, իւրաքանչիւր
Դասարան իր գրօշակով մասնակցեցաւ
տողանցքին, որմէ վերջ տեղի ունեցաւ
Շուէտական մարզանքի բնափառական յատ-
կութիւններու մէկ ամփոփ ցուցադրումը,
որ բաւական լաւ կերպով տեղի ունեցաւ.
Դաստարական մարզանքի բնափառական յատ-
կութիւններու գծերու մէջ լաւագոյն մարզանք ընող-
ները նկատուեցան կրտսերագոյնի աշա-
կերտաները, որոնք այսպէս վարժարանին
գրօշը կը շահէին այս սարտան համար.
Երկրորդ տողանցք մը տեղի ունեցաւ, և
կրտսերագոյն գասարանը այս սանգամ իր
գասարանին գրօշակին առընթեր ծածա-
նեցնելով նաև շահուած գրօշակը և ուրա-
խութիւնէ ու նպարաւութիւնէ վեր ցցուած
կուրծքերով արժանացաւ չերդ ծափերու:

Յետոյ սկսաւ դաշտային խաղերը, զե-
կուարութեամբ վարժարանի ուսուցիչնե-
րէն և դաշտային խաղերու վարիչ Տիար
Բ. Կէօպիւպէօլուքեանի, որոնք շատ լաւ
արդիւնքներ ստիին, նկատի ունենալով

մրցորդներուն շատ քիչ ատենուան մէջ այդ
խաղերու մասնակցած ըլլալը:

* * *

Մրցումները աւարտելին վերջ տեղի
ունեցաւ մրցանակներու բաշխումը ներ-
կաններու և աշակերտութեան բուսն ծա-
փերուն մէջ. Պ.Մ. Զարիփեան, որ ամենէն
աւելի մրցանակ շահած ըլլալով օրուան
յաղթականը հաջակուեցաւ, վարժարանին
կողմանէ ստացաւ բացառիկ մրցանակ մը.
Կարգերու միջև գրօշարշատի մրցանակ հա-
մար սահմանուած Գագագեան մրցանակը
այս տարի վիճակիցաւ կրտսերագոյն կար-
գին, Տ. Կ. Կիւլպէնկեան, որ ժամանակին
ինքն ալ լաւ քառորդ մղոն վագող մը ե-
ղած է, իր կողմէն մրցանակ մը արա-
մազրած էր, զոր ստացաւ այն մրցանակ
մէջ սառաջնին հանգիստացողը. կողով մը ե-
լակը վիճակիցաւ պարանաձգութեան մէջ
շահող Երեց գասարանին. վարժարա-
նին սրուի խումբը ի յիշատակ այդ օրուան,
միտայլ մը նուիրեց օրուան թափուհին
Օր. Մաննիկ Պէրպէրեանի, ու Շուէտա-
մարզանքներու վարիչ և Բ. Տնօրէն
Տիար Արամ Նիկոլոսեան գատեր փոքրիկն
Անային աշէ քաջալկերութեան մրցանակ
մը, նկատելով որ ան միշտ ներկայ զրա-
նուած և մասնակցած է մարզանքներուն:

Եկերկանները ամենազոհ ապաւորու-
թեան սակէ մեկնեցան:

Տեղի անձկութեան պատճառաւ որօր-
ներուն արդիւնքները պիտի առնիք յա-
ջորդ թուալ:

ՄԱՐՄԱՐԱՐՁ

ԾՆՈՂ.ՔՆԵՐՈՒԽ

ԱՌՈՂՋ, ԱՌՈՂՅԴԻ ՆՈՐԱԾՈՒՆ մանուկներ մեծցնել փափաքող մայթեր ու հայրերու կը յանձնաբարենք

Տօֆթ. Ա. ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԱՌՈՂՋԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ

անուն գիրքը, գին 7 զրչ:

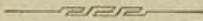
[Փնտուել ամէն տեղ, ինչպէս նաև Մարմամարզի Խմբագրատունէն: Գաւառի համար փոսդի ծախոր գնողին վրայ] :

ՄԻՆԵՐՎԱ

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

Օ. ՏԻԿՈՒՐԵԱՆ ԱՐԵԱԿ ԹԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պոլսոյ Հայ մարմամարզիները սկսած են իրենց հագուստները մեր մօտ շինել տալ, ինչ որ կարագուցանէ մեր ապրանքներուն տոկունութիւնը, վայելչութիւնը և գիներուն ալ օրինաւորութիւնը:

Կը պատրաստենք նաև այրերու և կանանց ամէն տեսակ հագուստներ, մեզի սկզբունք ընտրած ենք յաճախորդը գոհ՝ ձգելով տեւականորեն ստիլել որ մեզ դիմէ, հասցէ՝

Մ Ի Ն Ե Բ Ռ Վ Ա

Բ Ե Ր Ա, Թ Ի Կ Ա Է Լ Ի Հ Ր Ա Պ Ա Ր Ա Կ

Մարաֆ Օղու Աբարդյան, Բ. յարի

Անհրաժեշտ բոլոր անհաներուն

ՍԵՐՆԴԱԳՈՐԾՈՒԽ

ՍԵՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՅԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Գրեգ՝ Hall

Անգլիական 13րդ սարգութեանէն բարգմանէց

ԲԻՇԱՆԴ ԿԵԶԶԻՐԵԶԵՑԻՒՔԵԱՆ

Հաւարակւում «ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ» »ի

Վերոյիշեալ Գիրքը ամբողջացած վիճակի մէջ, ՅՈՒՆԻՍԻ վեցշեր հաւաքարակ կ'ելու ԱՆՊԱՏՃԱՌ:

ԹՈՒՌԱԿԱՆԻ ԼԱԿ ՄԻՏՔ ՊԱՀԵՑՔ ԵՒ ՓՈՒԹԱՑՔ ՕԳՏՈՒԻ:

ԶԵԶԻ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐԸ

Molletier

Suspensoir

Իր Մարմնամարզիկներ, պարտաւոր էք դիտնալ թէ լաւ Molletier մը եւ Suspensoir մը ձեր անհրաժեշտ պիտոյքներն են. բերել տուած ենք աշխարհի առաջնակարգ տունէ մը վերոյիշեալ ապրանքները, զոր ամէն կերպով կերաչիաւորենք:

Ամբողջ տարի մը տեւականորեն կրնաք քաղել, տուանց որ ձեր մենէ առած Molletierը քակուի կամ՝ ուրէ է անհանգստութիւն պատճառէ. թերեւս ձեր առարկութիւնը դիմին մասին ըլլայ, բայց երբ ձեզ վստահացնենք թէ մեր ապրանքները ուրիշներէ առեւուզն չորս անգամ աւելի դիմացկուն են, այդ առարկութիւնն ալ ինքնին կը վերնայ: Դիմն է 30 դրուչ: Փօստի ծախքը միշտ գնողին վրալ է:

Աւելորդ կը նկատենք Suspensoirի մը բժշկական տաւաւելութիւններուն մասին խօսիլ, միայն կուղենք նկատել տալ թէ, եթէ որոշէք Suspensoir մը գնել, միմիրայն գնեցէք Teufel տան «Olympia» Suspensoirը. Դիմն է 10 դրուչ: Փօստի ծախսը միշտ գնողին վրայ է:

ԷՆՉՈՒ ԶԵՐ ՈՒՄԵՐԸ ՇԻՏԱԿ ԶԵՆ

Փափաքելով նաև դրապէս օժանդակել մեր ընթերցողներէն անոնց՝ որոնք կ'ուղեն իրենց ուսուերը շտկել, մարմինը ուղղել, կուրծքը զարգացնել, յատկապէս բերել տուած ենք կարգ մը առողջապահական bretelle ներ (ասիր), որոնք սովորական bretelle ներու զարծը աեսնելէ զատ, մարդուն մարմինն ալ ուղիղ կը բռնին, անոր տաղով վայելու երեւոյթ մը: Սպասպելու պարագային յիշատակել թէ՝ պրակա՞ն թէ իդակաց սեռի համար կուղուի, ու նշանակել նաև անձին տարիքը, որպէս զի յարմար մէծութեամբ ու լարկուի: Դիմն է 25 դրուչ, գտաւորի համար 27 դրուչ, փոստայի ծախսով:

Աւելի դիւրութեան համար կարելի է դիմել նաև Պահանջէ Պարու, Հայկ Ճիղմէ ձեւանի խանութիր, ուր ցուցադրած ենք արդէն մեր ապրանքներէն մաս մը, իսկ կեդրանասեղին է Մարմնամարզի խմբագրատունը:

